

עפ"ת (חיפה) 33859-07-20 - ח'אלד סוילם נ' מדינת ישראל

עפ"ת (חיפה) 33859-07-20 - ח'אלד סוילם נ' מדינת ישראל מחוזי חיפה

עפ"ת (חיפה) 33859-07-20

ח'אלד סוילם

נגד

מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

[23.12.2020]

כבוד השופט מאזן דאוד

פסק דין

1. לפניי ערעור מיום 15.7.2020 על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בעכו (כב' השופטת א' טפטה-גרדי) מיום 9.7.2020 בת"ד 5614-12-14, במסגרתו הושת על המערער עונש של 10 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי, פסילה מלהחזיק ו/או לקבל רישיון נהיגה לתקופה בת 48 חודשים, פסילה על תנאי והתחייבות כספית. להשלמת התמונה אציין כי הערעור הוגש גם כנגד הכרעת הדין, אך במהלך הדיון חזר בו המערער מהערעור באשר להכרעת הדין, ומיקד את טיעונו בחומרת העונש שהוטל עליו בגזר הדין שניתן בבית משפט קמא. רקע והליכים;
2. המערער הורשע, לאחר שמיעת ראיות, ביום 5.8.2019, בהפקרה אחרי פגיעה, נהיגה בחוסר זהירות והתנהגות שגרמה חבלה לגוף ונזק לרכוש (ניתן כעת לציין כי העבירה של אי הודעה למשטרה נמחקה מכתב האישום).
3. על פי הנטען בכתב האישום, ביום 4.3.2014, סמוך לשעה 13:20, נהג המערער ברכב פרטי מסוג פיאט, מ"ר 4735627, ברחוב דוד פנקס בעיר עכו, ממזרח למערב. עוד צוין בכתב האישום כי רוחב הנתביב 3.6 מ', ורוחב הנתביב הנגדי 3.8 מ', ובין הנתביבים קו הפרדה מקווקו. שדה הראייה בכיוון נסיעת המערער פתוח לפניו למרחק של 106 מ', ובאותה עת עמדו על הכביש סמוך לקו ההפרדה המקווקו שלושה ילדים כבני 10 ו-11, ובמקביל למקום עמידתם, עמדו על המדרכה בצד הנגדי מספר ילדים כבני 8-10 שנים. עוד נטען בכתב האישום כי באותה עת חצה את הכביש מהמדרכה בריצה משמאל לימין לכיוון נסיעת המערער הולך רגל יליד 27.1.2006.

4. עוד עולה מכתב האישום כי הולך הרגל הספיק לחצות מרחק של 5.8 מ', פגע בו המערער עם חזית קדמית של הרכב, ולמרות שהיה המערער מעורב בתאונה, והיה עליו לדעת כי בתאונה נפגע אדם, או עשוי להיפגע אדם, המשיך בנסיעה, עזב את מקום התאונה מבלי להגיש לנפגע עזרה, ומבלי להודיע על התאונה למשטרה. עוד עולה מכתב האישום כי כתוצאה מהתאונה נפגע הולך רגל חבלה של ממש, נגרמו לו שברים, הולך הרגל אושפז בבית החולים מיום 4.3.2014 ועד יום 17.3.2014, במהלך אשפוזו בוצע שחזור וקיבוע באמצעות סד גבס אחורי מעל הברך ובעת שחרורו, נדרש הולך הרגל לא לדרוך על רגל ימין למשך כחודשיים. בנוסף, המערער נהג ברכב ללא פוליסת ביטוח תקפה.
5. כאמור לעיל, בית המשפט, לאחר שמיעת ראיות, הרשיע את המערער בעבירה של הפקרה אחרי פגיעה - עבירה לפי סעיף 64 א' (ב) לפקודת התעבורה; נהיגה בחוסר זהירות - עבירה בניגוד לתקנה 21(2) לתקנות התעבורה; התנהגות שגרמה חבלה לגוף ונזק לרכוש - עבירה בניגוד לתקנה 21(ב) לתקנות התעבורה, וכן נהיגה ללא תעודת ביטוח בת תוקף - עבירה בניגוד לסעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי.
6. בגזר הדין המפורט והמקיף של בית משפט קמא, עמד על חומרת העבירה של ההפקרה אחרי פגיעה וציין כי מדובר בעבירה מן החמורות שבעבירות התעבורה, שכן היא מגלמת בתוכה אי ציות לחוקי התנועה וגם דבק בה פגם מוסרי של הפקרת אדם שנפגע לגורלו. בית המשפט המשיך וציין כי לפי פסיקת בית המשפט העליון תכליתה של עבירת ההפקרה היא להגן על שלושה ערכים חברתיים - מתן עזרה רפואית לנפגע תאונת דרכים; מניעת הימלטותם של אשמים ואחרון, הקלת פעולתם של גורמי אכיפת החוק.
7. בית המשפט, טרם גזר את דינו של המערער, ביקש תסקיר מאת שירות המבחן, אשר הוגש ביום 14.5.2017. במסגרת תסקיר המבחן צוין שמדובר במערער בן 44 (למועד הגשת התסקיר), מתגורר בבית אחיו, עובד כנהג מונית שכיר. המערער ציין בפני עורך התסקיר שהוא נסע ממקום האירוע עקב חששו שבני משפחתו של הולך הרגל יפגעו בו, ולאחר מכן יצר קשר עם תחנת המשטרה. המערער ציין בפני עורך התסקיר כי הולך הרגל קפץ בכוונה לכביש עקב היות הנאשם ערבי ובמידה וישלל רישיונו, מקור פרנסתו היחיד, יפגע בעצמו נוכח פגיעה בחייו ובחיי אחותו, בה הוא מטפל.
8. שירות המבחן העריך שהמערער לא מתאים לביצוע עבודות של "צ" עקב קושי ניכר בוויסות דחפים, תוקפנות ונטייה לחשדנות רבה בגורמי הממסד, לצד התרשמות שירות המבחן מחוסר בהירות ביחס למצבו הנפשי, נמנע, לפני בירור מצבו הנפשי, בהמלצה כלשהי והמליץ על בדיקה ע"י הפסיכיאטר המחוזי לצורך אבחון.
- בית משפט קמא הורה למערער ביום 27.02.2020, להתייצב לבדיקה בפני הפסיכיאטר המחוזי, כדי לבחון את מצבו הנפשי ולערוך חוות דעת אודות כשירותו, אך המערער לא התייצב והפסיכיאטר המחוזי שלח הודעה שאין באפשרותו לערוך חוות דעת.
- המערער סירב להיבדק, גם במסגרת שמיעת הערעור. יש לציין כי בפני בית משפט קמא וגם לא במסגרת הערעור לא הוצגה ולו ראשית ראיה אודות מצבו הרפואי למעט האמור בתסקיר שירות המבחן. לאחר שמיעת טיעוני העונש בית המשפט נתן את גזר הדין.

9. בית-המשפט קמא עמד על הערכים החברתיים אשר נפגעו כתוצאה מביצוע העבירה בה הורשע המערער: הגנה על ציבור המשתמשים בדרך ובפרט שמירה על גופם וחייהם של מי שנפגעו בתאונה בדרך של הושטת עזרה בפועל למי שנזקק לה; שמירתה וטיפוליה של החובה המוסרית המוטלת על כל אדם לסייע לחברו שנפגע וכן הצורך לברר את זהותו של האחראי לתאונה.
- בגזר דינו עמד על מדיניות הענישה בעבירות שבהן הורשע המערער, וקבע מתחם עונש הנע בין 6 חודשי מאסר בפועל עד 3 שנות מאסר, ובמקרים חריגים העונש ירוצה בעבודות שירות, ברכיב הפסילה מתחם העונש בין 24 חודשים ל-6 שנים פסילה בפועל בנוסף לרכיבי ענישה נוספים. באשר להשתת העונש בתוך המתחם, קבע בית משפט קמא כי יש להתחשב בנסיבות התאונה, במידת אשמתו של הגורם לתאונה, עברו התעבורתי והפלילי, התמשכות ההליכים, נטילת אחריות של הנאשם, קיומו של הליך שיקום, חומרת החבלה שנגרמה להולך הרגל, ולעתים, כך קבע בית המשפט, יש להתייחס לאופן בו הותיר הנאשם את הנפגע מאחוריו, והאם זה היה נתון בסכנה של ממש.
10. בית משפט קמא שקל בצד החומרה את נסיבות ביצוע העבירה, בגדרן המערער הבחין בקבוצת ילדים, לא האט את מהירות נסיעתו, עד כדי עצירה, כמצופה מנהג סביר, וכתוצאה מכך פגע בילד בן 8 שהתפרץ לכביש בריצה. לאחר הפגיעה, נטש את זירת האירוע ולא דיווח למשטרה על האירוע באופן מיידי. עוד הוסיף בית המשפט כי מדובר בנהג מקצועי (נהג מונית) שעובד שעות רבות מדי יום בכביש ומצופה ממנו הקפדה יתרה בנהיגתו.
11. באשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, זקף לחובתו, בית משפט קמא, את הרשעותיו הקודמות (29 במספר), כשהאחרונה היא מיום 8.7.2019, בגין נהיגה במהירות מופרזת. בין שלל העבירות שבהן הורשע המערער - אי ציות לתמרור, סטייה מנתיב נסיעה תוך הפרעה לתנועה, אי ציות לאור אדום, עצירה המפריעה לתנועה, עצירת רכב במקום המיועד לנכה, פנייה ימינה שלא בקשת חדה, וכן קיפוח זכות השימוש בדרך.
12. עוד הוסיף בית משפט קמא לחובת המערער את התנהלותו בהליך בבית משפט קמא, שכן ההליך נמשך למעלה מחמש וחצי שנים, בהן המערער כפר בכתב האישום, חזר בו מהכפירה, הגיע להסדר טיעון שכלל הודאה והרשעה בכתב אישום מתוקן, אך המערער במועד הדיון חזר בו מהסדר הטיעון, החליף מספר סנגורים בתיק, חזר וכפר בביצוע העבירות, וסירב לשתף פעולה עם הוראת בית המשפט להתייצב לבדיקה פסיכיאטרית.
13. בית משפט הוסיף וציין כי המערער לא נטל אחריות על מעשיו ואף מתסקיר שירות המבחן, שניתן לאחר הרשעתו, ציין שאצל המערער קיים קושי בנטילת אחריות מלאה והשליך את האחריות לאירוע התאונה על הולך הרגל. בית משפט קמא, בית-המשפט שקל את נסיבותיו האישיות של המערער, לרבות מצבו הבריאותי ונסיבות חיו כפי שפורטו בתסקיר בבואו לגזור את העונש המתאים.

לאחר ששקל את כלל הנסיבות, חומרת העבירות, נסיבות ביצוען, עברו התעבורתי של המערער, ומאידך נסיבותיו האישיות המיוחדות, מצבו הבריאותי, חלוף הזמן, השית על המערער את העונשים הבאים: 10 חודשי מאסר בפועל; 12 חודשי מאסר וזאת על תנאי למשך 3 שנים; פסילת רישיון נהיגה למשך 48 חודשים במצטבר לכל פסילה אחרת; פסילת המערער מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 12 חודשים על תנאי, וכן התחייבות כספית על סך 2,500 ₪.

14. ערעורו של המערער, כאמור, ממוקד בעונש ובעיקר ברכיב המאסר בפועל והפסילה בפועל. לגישתו, ביהמ"ש קמא החמיר בקביעת העונש וסטה ממדיניות הענישה באופן ניכר דבר המצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור. המערער טען כי בית משפט קמא החמיר אתו בעונש ולא מצא את האיזון הנכון כשהשית עליו עונש של מאסר בפועל ממושך בן 10 חודשים, וזאת מבלי לתת את המשקל הראוי לנסיבותיו האישיות המיוחדות, ומבלי להתחשב בנסיבות הקלות של התאונה והיה מקום שבית המשפט יורה שעונש המאסר בפועל ירוצה בעבודות שירות.

15. המשיבה עתרה לדחיית הערעור שכן העונש, שנגזר למערער איננו מצדיק התערבות ערעורית. המשיבה ציינה כי בצדק נקבע שנסיבות המקרה חמורות: המערער הורשע בהפקרת הולך רגל קטין. הפגיעות בהולך הרגל היו קשות וחייבו אשפוז. המערער לא לקח אחריות על מעשיו; אף שירות המבחן איננו מציע המלצה טיפולית בעניינו.

דיון והכרעה;

16. הלכה היא, כי אין דרכה של ערכאת הערעור להתערב בגזר הדין של הערכאה הדיונית, למעט באותם מקרים חריגים שבהם ניכר כי נפלה טעות מהותית בגזר הדין או מקום שהעונש שנגזר על ידה חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנוהגת (ע"פ 7519/18 אבו סנינה נ' מדינת ישראל (14.2.2019); ע"פ 2933/19 צדיק נ' מדינת ישראל (26.9.2019)). אינני סבור כי עונשו של המערער חורג ממדיניות הענישה הנוהגת והראויה בנסיבות העניין, במידה המצדיקה התערבות ערכאת הערעור.

17. אשר למתחם העונש ההולם, בית משפט העליון עמד לא פעם על אופן קביעת מתחם העונש ההולם ועל כך שעשויה להיות מידת שוני בקביעת המתחם לעבירה מסוימת בהתאם לנסיבות ביצועה.

"היות שבקביעת מתחם הענישה על בית המשפט להתחשב לא רק בסוג העבירה, אלא גם בנסיבות ביצועה ובמידת האשם של הנאשם בביצוע, סביר כי לאותה עבירה יהיו כמה מתחמי ענישה שונים, הנגזרים כל אחד מנסיבות שונות" (ע"פ 1127/13 גברזגיי נ' מדינת ישראל, פסקה 25 (15.1.2014)).

18. בית משפט קמא קבע מתחם סביר וראוי לעבירות שהורשע בהן המערער. רבות דובר בפסיקה על הפגם החוקי, המוסרי והאנושי בעבירת ההפקרה לאחר פגיעה, ועל הענישה החמורה המתחייבת כפועל יוצא מכך, כאשר החקיקה וההלכה הפסוקה עשו יד אחת למניעת התופעה הפסולה של הפקרה לאחר פגיעה. הפסול בעבירה הינו במישור החוקי, המשפטי, המוסרי ואנושי, ובמסגרת זו הדגישה הפסיקה כי החובה להגיש עזרה לנפגע בתאונת דרכים קיימת גם אם הפגיעה לא ארעה באשמת הנהג: "האחריות המוטלת על הנהג אינה מצטמצמת אך לשמירת כללי התנועה, אלא כוללת, בין היתר, את החובה המוסרית המצופה מכל בן אנוש - הקבועה גם בדין - להושיט יד למי שנפגע על ידו, אף במקרים בהם הפגיעה אינה כרוכה בביצוע עבירה על ידו" - דברי כב' הנשיאה דאז נאור בע"א 7936/13 אהרון לוי נ' מדינת ישראל ניתן ביום 16/12/14.

19. בעבירת ההפקרה של נפגע לאחר תאונת דרכים קיים כידוע מדרג ענישה המבוסס על היסוד הנפשי שנלווה לביצוע העבירה, כאשר החוק לתיקון פקודת התעבורה (מספר 101) התשע"ב - 2011 החמיר באופן משמעותי את הענישה בגין עבירת ההפקרה לאחר פגיעה וקבע מדרג ענישה בהתאם למצב הנפשי הנלווה להפקרה. הפקודה מבחינה, כאמור לעיל, בין עבירת הפקרה שנעשתה כאשר היה על הנגדעת כי נפגע אדם - כלומר ידיעה בכוח בלבד (סעיף 64 א(א)), שאז נקבע עונש מירבי של 3 שנות מאסר, לבין עבירת הפקרה בה מתקיימת מודעות בפועל לגבי הפגיעה באדם (סעיף 64 א(ב)) שאז נקבע עונש מירבי של 7 שנות מאסר. (ראו: ע"פ 1789/14 נחמיה נ' מדינת ישראל, פס' כז-כח (22.10.14)).

20. באשר לרכיב המאסר בפועל; בית המשפט, כאמור לעיל קבע מתחם סביר וראוי ואין כל עילה להתערב בו. בשים לב לחומרת העבירה בה הורשע, נוכח האמור לעיל, ובהתחשב בכלל הנסיבות והשיקולים לרבות העבירות הנלוות, אני סבור כי המתחם בו בחר ביהמ"ש קמא הינו בהחלט סביר. מתחם זה נגזר מהערכים המוגנים וגם ממדיניות הענישה הנהוגה ומקובלת בסוג זה של עבירות שהינה, כאמור, מחמירה - כפי שסקר בית משפט קמא בגזר דינו ובנוסף נוכח פסיקה נוספת: בע"פ 59/14 שי פרלמן נ' מדינת ישראל (17.7.14); ע"פ (חי') 5761-01-10 מדינת ישראל נ' מיכאל אביכור (07.4.10); ע"פ 34466-05-13 (ב"ש) עלי אלקשחר נגד מדינת ישראל (מיום 19.8.13).

20. גם בהשתתף העונש בגדרי המתחם, לא מצאתי כל טעות המחייבת התערבות בית משפט זה. בית המשפט גזר עונש סביר, מידתי ומאוזן. בקביעת העונש ביהמ"ש קמא שקל את נסיבותיו האישיות ועברו התעבורתי של המערער; אך מנגד, ובצדק, ביהמ"ש קמא יחס משקל לחומרת העבירה והעבירות הנלוות, תוצאות התאונה, ניהול ההליך שארך שנים, עמדת שירות המבחן ואי הבעת חרטה. כל השיקולים האלה נבחנו ע"י ביהמ"ש קמא, ואחרי שקילה עניינית ובהתחשב בגישה המקובלת בפסיקה, נקבע העונש על רכיביו השונים, שהינו כאמור מאוזן וסביר.

21. באשר לרכיב הפסילה:

סעיף 40 לפקודת התעבורה קובע פסילת מינימום לשלוש שנים:

"הורשע אשם על עבירה כאמור בסעיף 64 או לפי סעיף 64א, דינו - בנוסף לכל עונש אחר - פסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה לתקופה שלא תפחת משלוש שנים, אולם רשאי בית המשפט בנסיבות מיוחדות שיפרש בפסק הדין, להורות על פסילה לתקופה קצרה יותר"

בית משפט קמא קבע מתחם עונש ברכיב הפסילה בין 24 פסילה בפועל עד 6 שנים. זאת חרף קיומה של פסילת מינימום שהיא בבחינת הקצה התחתון של המתחם לעניין הפסילה שנקבע בהתאם לסעיף 40 לפקודת התעבורה, וזאת כדי לאפשר במקרה המתאים סטייה לקולא מהעונש שנקבע כעונש מינימום.

22. בהתאם לגישה הרווחת בפסיקה נסיבות מקלות, כמו חרטה, היעדר עבר פלילי ותעבורתי, הרעה במצב האישי והכלכלי בעקבות התאונה ונסיבות אישיות אחרות, ככלל אין לראות בהן כנסיבות מיוחדות שיצדיקו סטייה מפסילת המינימום (עפ"ת 46198-03-18 אבו כליב נ' מדינת ישראל, פס' 14 בחו"ד השופטת חן-ברק והאסמכתאות שם) (31.5.18).

23. רק במצבים חריגים ויוצאי דופן, כמו למשל תיקון כן ואמיתי של הפגם המוסרי שדבק בהתנהגות הנאשם, שבא לידי ביטוי בדאגה וטיפול בנפגע וגילוי חמלה וסולידריות, גם אם התרחשו והובעו באיחור ולא בזירת התאונה (חו"ד הנשיא שפירא בעניין אבו כליב שלעיל). אלה הן נסיבות חריגות המהוות עילה לסטייה מעונש המינימום - אלא שבענייננו, כל אשר נטען והודגש הוא נסיבותיו האישיות של המערער - נסיבות שאינן חריגות כלל וכלל, ואין בהן די כדי להצדיק התערבות בעונש הפסילה בפועל.

24. כאמור המערער הלן על אורך תקופת הפסילה. העונש של 48 חודשי פסילה בפועל, הינו עונש סביר ומאוזן המקיים את התכלית הסטטוטורית המונחת בבסיס הוראות החוק (סעיף 40 לפקודה), היא שמירה על ביטחונם של המשתמשים בדרך הציבורית, והצורך להרחיק ממנה גורמי סיכון לפחות לתקופת המינימום הקבועה בחוק. בית משפט קמא שקל בעת הטלת עונש הפסילה בפועל את השיקולים הרלבנטיים לרבות קיומן של העבירות נלוות, הפגיעה בהולך הרגל, עברו התעבורתי של המערער, היותו נהג מקצועי המחזיק רישיון מונית וביצע את העבירה בכובע זה. לא מצאתי שבית משפט קמא החמיר ברכיב זה של העונש.

25. אין הצדקה להקלה בעונש. העונש שנגזר עליו בשני הרכיבים (מאסר בפועל ופסילה בפועל) עונש סביר ומידתי. כללו של דבר, הנני מורה על דחיית הערעור על גזר הדין. עיכוב הביצוע מבוטל, על כן, המערער יתייצב לריצוי מאסרו בבית סוהר קישון ביום 6/1/21 שעה 10:00.

ניתן היום, ח' טבת תשפ"א, 23 דצמבר 2020, בהעדר הצדדים.